

– створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва;

– подальший розвиток системи недержавного пенсійного страхування як додаткової форми пенсійного забезпечення [4].

Таким чином, запропоновані шляхи збільшення дохідної бази ПФУ при одночасному введенні їх в дію значно підвищать розмір доходів, що зменшить обсяг дефіциту бюджету Фонду.

Література:

1. Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду України: Постанова Пенсійного фонду України від 31.08.2009 №21-2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0897-09> (дата звернення: 20.03.2019).
2. Офіційний веб-портал Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2019).
3. Кириленко О. П., Малиняк Б. С. Петрушка О. В. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: монографія О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 350 с.
4. Нарожна Н. І. Доходи Пенсійного фонду: оптимізація формування та резерви зростання. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля* №16 (205) 2013. URL: [file:///C:/Users/HP/Downloads/VSUNU_2013_16_31%20\(7\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/VSUNU_2013_16_31%20(7).pdf) (дата звернення: 22.03.2019).

Осадчук Федір Юрійович

ст. гр. Ф-43, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лободіна З. М.

РОЛЬ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Міжбюджетні трансферти є важливим інструментом бюджетного регулювання, спрямованим на фінансове вирівнювання дохідної спроможності бюджетів різних адміністративно-територіальних утворень.

Упродовж 2011–2018 рр. спостерігалось посилення ролі міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України (рис. 1): їхній абсолютний обсяг зріс на 204,06млрдгрн до 298,94млрдгрн у 2018 р. Водночас збільшилася питома вага міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів з 52,26% у 2011 р. до 53,15% у 2018 р. та у ВВП – з 7,03% до 8,4%, що дає підстави стверджувати про не лише важливість зазначеного виду доходів місцевих бюджетів, а й про активне використання міжбюджетних трансфертів органами державної влади як інструменту вирівнювання.

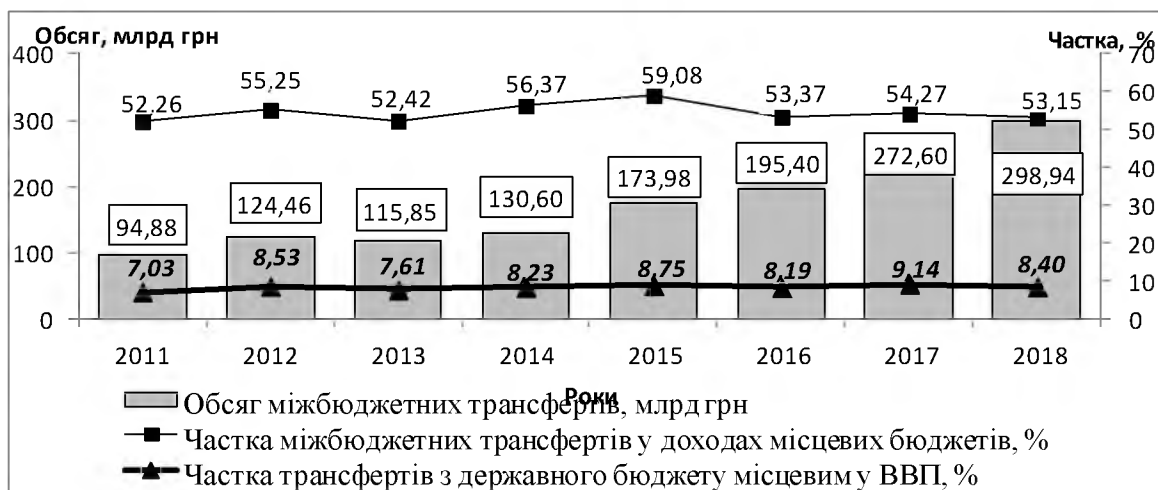

Рис. 1. Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів у 2011–2018 рр. *

* Складено автором на основі даних [1].

По суті, міжбюджетні трансферти з державного бюджету передбачені місцевим бюджетам усіх рівнів, які мають з ним взаємовідносини, що перетворило їх із засобу надання фінансової допомоги на інструмент забезпечення перерозподільчих процесів [2, с. 255].

Значну роль міжбюджетні трансферти у формуванні доходів місцевих бюджетів відіграють не лише в Україні, а й у багатьох зарубіжних країнах.

За рахунок міжбюджетних трансфертів фінансують близько 60% субнаціональних витрат у країнах, що розвиваються, і транзитивних економіках та близько третини таких витрат у країнах-членах Організації економічного співробітництва та розвитку (29% – у країнах Північної Європи, 46% – у країнах, що не входять до Північної Європи). При цьому міжбюджетні трансферти створюють стимули та механізми підзвітності, які впливають на фіскальний менеджмент, ефективність та справедливість надання суспільних послуг та відповідальність держави перед громадянами [3].

Як показують статистичні дані Організації економічного співробітництва та розвитку, частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів країн-членів ОЕСР у 2004–2016 рр. коливалася від 9% до 83%. Так, упродовж 2004–2016 рр. у Чехії, Фінляндії, Франції, Ісландії, Ізраїлі, Італії, Латвії, Норвегії, Португалії, Словенії, Швеції, Швейцарії й США зазначений показник не перевищував 50%. У Греції, Нідерландах, Словаччині, Великобританії, Австрії та Бельгії (регіональні бюджети) частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих (регіональних) бюджетів перебувала у діапазоні 60–80%, а в Естонії й Австрії (регіональні бюджети) в окремі періоди вона перевищила 80%.

Причину значної величини частки міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих та регіональних бюджетів у таких країнах, як Австрія, Естонія, Нідерланди і Словаччина вбачаємо у значній частці податкових надходжень, які зараховуються до центральних бюджетів, – більше, ніж 95% від загального обсягу податкових надходжень у результаті розподілу ВВП, а тоді у формі трансфертів вони передаються на субнаціональний, субрегіональний та низовий рівні.

У більшості країн-членів ОЕСР у 2004–2016 рр. питома вага міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих та регіональних бюджетів практично не змінюється (Ісландія, Бельгія (місцеві бюджети), Канада (місцеві бюджети), Іспанія, США та ін.) або ж має тенденцію до зменшення (Чехія, Франція, Греція, Ірландія, Португалія, Словенія, Великобританія, Бельгія (регіональні бюджети) й ін.). У Данії, Люксембурзі, Нідерландах, Норвегії, Польщі, Швеції та інших зарубіжних країнах простежується зростання цього показника, що свідчить про посилення ролі зазначеного інструменту бюджетного механізму у процесі реалізації бюджетної політики.

У 2004–2016 рр. у результаті перерозподілу ВВП найбільша його частка у формі трансфертів надійшла до місцевих бюджетів Данії – від 15,4% у 2004 р. до 20,39% у 2016 р., Нідерландів – від 9,97% до 10% – та регіональних бюджетів Бельгії – відповідно 9,53%–11,35%.

Отже, такі країни-члени ОЕСР з високими показниками обсягу ВВП на душу населення, як Люксембург (від 81466 дол. США (у пост. цінах за ПКС 2010 р.) у 2004 р. до 88429 дол. США у 2016 р.), Ірландія (44226–63131 дол. США), Норвегія (57448–59746 дол. США), Швейцарія (48698–54626 дол. США), США (47540–52322 дол. США), Нідерланди (41821–46262 дол. США), Ісландія (37393–45118 дол. США), Швеція (39063–45095 дол. США), Німеччина (36812–43109 дол. США) та ін., доволі виважено ставляться до використання міжбюджетних трансфертів з метою фінансового вирівнювання та контролюють зростання їхньої частки у доходах місцевих та регіональних бюджетів [4].

В Україні поряд зі значною питоною вагою міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів та зростанням частки перерозподілу ВВП у формі трансфертів негативною є також тенденція співвідношення темпів приросту доходів місцевих бюджетів і трансфертів. За останні 8 років темп приросту обсягу трансфертів не перевищував темп приросту обсягу доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) лише у 2013 р. та 2016 р. Це підтверджує низьку податкостроможність більшості регіонів України і зумовлює доцільність подальшого впровадження в нашій державі заходів у напрямку розвитку фіскальної децентралізації.

Отже, підвищення ролі міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів супроводжується посиленням впливу органів державної влади на соціально-економічні процеси та відповідальності держави за бюджетне забезпечення реалізації делегованих повноважень органам місцевого самоврядування.

Література:

1. Звіти Державної казначейської служби України про виконання Державного та місцевих бюджетів України з пояснювальними записками за 2011–2018 рр. URL:<http://www.treasury.gov.ua> (дата звернення: 02.04.2019).
2. Возняк Г. В. Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ: моногр. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2016. 520 с.
3. Intergovernmental Fiscal Transfers: Principles and Practices / ed. by R. W. Boadway, A. Shah. Washington: The World Bank, 2007. 622 p.
4. Лободіна З. Бюджетний механізм: концептуальні засади та перспективи модернізації: моногр. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 412 с.

Павлюс Оксана Володимирівна

ст. гр. Ф-43, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Картишин Н. І.

ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗА РАХУНОК МЕДИЧНОЇ СУБВЕНЦІЇ

В Україні лівова частина фінансування охорони здоров'я здійснюється з місцевих бюджетів: обласних бюджетів, бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районні бюджети, бюджети об'єднаних територіальних громад [1].

Для виконання делегованих повноважень в сфері охорони здоров'я місцевим бюджетам з державного бюджету спрямовується медична субвенція.

Медична субвенція – це форма грошової допомоги місцевим бюджетам із державного бюджету з метою фінансового забезпечення реалізації делегованих органам місцевого самоврядування повноважень у сфері охорони здоров'я.

Медична субвенція призначена для оплати поточних видатків, крім видатків на оплату комунальних послуг та енергоносії [3]. Для оплати комунальних послуг та енергоносіїв медичних закладів передбачена додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з держбюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я.